

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Tit. VIII. De Incensatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)

III. Postquam Celebrans dixit *Misereatur*, aliqui iterum ad Episcopum, factâ conversione & reverentiâ absolutionem petendam & accipiendam esse volunt; sed neque Cæremoniale Episcoporum, nec Rubricæ Missalis in hoc casu id exigunt; quare poterit se quisque consuetudini loci accommodare.

TITULUS VIII.

DE INCENSATIONE.

Ritus Solemnis.

I. **Q**UÆSTIO I. *Quid in Incensatione præcipuè observandum sit?* R. Quinque potissimum. 1. Impositio thuris. 2. Ipsa Thurificatio. 3. Ordo in thurificando observandus. 4. Numerus ductuum, qui respectu diversarum Personarum, aut rerum diversus etiam adhibendus est. 5. Persona thurificans.

II. **Q**. 2. *Quid circa impositionem Thuris sit notandum?* R. Triapræcipuè. 1. *Situs imponentis*, qui semper stare debet, etiam si coram Venerabili Sacramento exposito thus imponendum sit. 2. *Modus imponendi*, qui in eo consistit, ut, cum facienda est incensatio, Celebrans accipiat cochlear à Diacono, & manu sinistra pectori admotâ, ter ex navicula sumptum thus imponat in thuribulum, atque ad primam impositionem dicat: *Ab illo benedicaris*; ad secundam, *in cuius honorem*; ad tertiam, *cremaberis. Amen.* & tunc primum post restitutum cochlear Diacono signum Crucis super thuribulum adhuc apertum ducat. Hanc tamen benedictionem omittit, si *Solum* Venerabile incensare debeat, quia tunc adest ipse Author benedictionis. Si autem cum Venerabili etiam Altare incensandum sit, tum thus semper benedicatur, exceptâ Feriâ sextâ Parasceves, ubi non benedicatur, licet Altare incensetur. Bauldrius p. 2. c. 4. n. 3. cum Gav. & alijs. Si Episcopus sit præsens, & in folio suo ex parte Evangelij sedeat, Diaconus post Ascensum Celebrantis ad Altare, cum Cæremoniaro & Thuriferario ad Episcopum accedit, & profundam inclinationem faciens, socijs duobus genuflectenti-

bus, stans eidem cum solitis osculis thus imponendum & benedicendum in thuribulo offert, ac cochlear ei offerendo dicit: *Benedicite, Reverendissime Pater*: iterumque reddens naviculam Thuriferario, factâ Episcopo reverentiâ ad Sacerdotem celebrantem accedat. 3. *Locus*, in quo stare debet thus imponens; circa quem non omnes conveniunt, saltem quando Venerabile Sacramentum publicè expositum est; nam aliqui in tali casu putant, eum per cornu Epistolæ in planum descendere, & facie ad Populum conversâ incensum imponere debere, idque ob reverentiam Sacramenti; ob quam eandem causam etiam, quando incensatur Celebrans, dicto modo in planum descendere debet, ut infra ex Gavanto & alijs dicemus. Alij etiam in tali casu more solito apud Altare faciendam ejusmodi impositionem censent, eò quòd & cæremoniale Episcoporum, & Gavantus, aliique Rubricistæ *de more* imponendum thus dicant. Unde optimè faciet, qui Ecclesiæ, in qua versatur, consuetudinem fuerit imitatus.

III. Q. 3. *Quis modus in ipsa Thurificatione sit observandus?* R. Sicut duplex est thurificatio, altera Altaris solius, altera Venerabilis Sacramenti, ita diversos quoque ritus in iisdem observandos esse. Thurificatio ergo Altaris solius sic peragenda. Dum Diaconus thuribulum offert, accipit Celebrans dextrâ catenulas simul junctas propè operculum, ut decentiùs & commodiùs illud ducere possit; sinistrâ verò catenularum summitatem propè manubrium, quam in ipsa incensatione pectori admovet. Tum ad Altare conversus, factâ Cruci profundâ reverentiâ, ter eam incensat, & factâ iterum reverentiâ incensat à cornu Evangelij Reliquias, si adsint; bino ductu simplici, non duplicato, ut multi faciunt, & mox iterum faciens reverentiam Cruci simili modo Reliquias ex Epistolæ cornu. Quibus peractis, factâ iterum Cruci reverentiâ, Altare, prout distribuuntur, Candelabra ter incensat usq; ad cornu Epistolæ, ubi demissâ manu thurificat illius partem postremam inferiorem, mox superiorem, bis ducto thuribulo: & conversus ad Altare, elevans manum, incensat ejus planitiem seu mensam in anteriori parte, reducens thuribulum linea transversali quasi per semicirculos usque

usque ad medium : ubi factâ Cruci reverentiâ , thurificat aliud latus Altaris eodem modo, quo priùs, nisi quòd incensando Altare per semicirculos non procedat ad medium, sed in cornu Evangelij consistens, peractâ Altaris incensatione, ejus frontem anteriorem triplici ductu ad medium usque incensat, ubi factâ iterum Cruci reverentiâ reliquam partem frontis triplici ductu incensat usque ad cornu Epistolæ, ibiq; consistens se à Diacono incensari permittit. Notandum verò, quod etiamsi pauciora forent aut plura, quàm tria candelabra, adhuc tamen triplici ductu Altare incensandum foret.

Thurificatio Venerabilis Sacramenti sequenti modo facienda est. Si Sacramentum super Altari expositum sit, tum stans, & paululum recedens ad cornu Evangelij; facie tamen versa ad cornu Epistolæ ponit incensum in thuribulo cum solita benedictione (quia etiam Altare incensat) & mox genuflexus in supremo gradu, accepto thuribulo à Ministris sibi porrecto, factâque priùs profundâ reverentiâ, triplici ductu SS. Sacramentum graviter & morosè incensat, & postea factâ iterum profunda inclinatione surgit, & facta genuflexione reliquas incensationes peragit, ita tamen, ut, ubi Cruci profundam alioqui reverentiam fecisset, tunc genuflexionem faciat, & quando Diacono thuribulum reddit, descendat in planum Capellæ, & facie versa ad Populum ab eodem Diacono se incensari permittat, advertens tamen, ne, dum se vertit, tergum Sacramento obvertat. Si Ven. Sacramentum in Altari clausum asservatur, tum antè, quàm incipiat incensationem, genuflexionem facit (& in hoc casu non inclinat caput Cruci) quam etiam facit, quando transit ante medium Altaris. Ita Gavant. p. 2. tit. 4. litt. G. Arnaudus eod. tit. n. 8. Denique & id, quod Cæremoniale Episcoporum circa modum utriusque hujus Incensationis l. 1. c. 21. monet, bene observandum est, ut scilicet, dum thurificationem Altaris actu peragit Celebrans aut alius, se in ea graviter & decorè gerat, non Personam aut caput, dum thuribulum ducit, reducitque, movens, sinistram, quæ summitatem Catenularum retinet, firmam, stabilémque retinens, dextram verò manum ac brachium commodè ac tractim cum thuribulo movens, ita, ut, cum thuribulum ad se retrahit, illud sub

sub brachio leviter & competenti modo reducat, & dum procedit thurificando Altare eundo, & redeundo, semper illum pedem prius moveat, qui proximior est Altari, totque omnino passus faciat, quot thuribili tractus, ut manus, pedesque in motu decenter concordent.

IV. Q. 4. *Quis Ordo in thurificatione observandus sit?*
 R. Sequentem præscribi à Cæremoniali Episcoporum. Primò & ante omnes thurificandus est ipse Celebrans; post eum verò Archiepiscopus aut Episcopus Provinciæ si adsit. Post hunc immediatè Presbyter Assistens & duo Diaconi Assistentes, nisi adsint Personæ majores Episcopo, aut Episcopo non fiat Assistentia; in hoc enim casu Assistens quidem in Pluviali, ut qui dignior Cetero esse, & omnes alios Ministros Celebranti inservientes præcedere debet (ut Bartholomæus Corsetus p. 1. c. 5. n. 9. sibi Venetijs à Viris fide dignis & sapientibus responsum fuisse testatur contra Piscaram volentem, etiam Assistentem post Chorum esse thurificandum, ejus sententia tunc fortè faciliùs practicari posset, quando Assistens est de communibus Sacerdotibus, ut in Primitiis Neomystrarum contingit, Chorus verò ex Canonicis aut alijs Personis Assistente longè dignioribus constat) Diaconus verò & Subdiaconus post Chorum, ut suo loco in Officio Diaconi & Subdiaconi videbimus. Post Assistentem Princeps Magnus, si quidem non recognoscens Superiorem (nec tamen Imperatoris aut Regis dignitate præfulgens; hi enim ante Episcopum incensandi sunt, id est, statim post Celebrantem) aut Prorex vel Gubernator Provinciæ aut Regni adsit; tum Dignitates, Canonici, Magistratus Civitatum (nisi sint de Majoribus & Perpetuis, tunc enim ante Canonicos, si quidem hi parati non sint, incensandi forent) & post hos Barones & Domicelli sine titulo incensantur. Denique Chorus, & post Chorum incensatum Diaconus & Subdiaconus (nisi Diaconus, ut in Missa fieri debet, ipse incenset, tunc enim ipsè priùs Subdiaconum incensat, & postea primùm à Thuriferario Diaconus, reddito à se eidem thuribulo, incensatur) at reliqui Clerici Celebranti inservientes secundùm Ordinem dignitatis, ac tandem ipse etiam Populus incensatur.

V. Q. 5. *Quis in ductibus Thurificationis Numerus sit observandus?* R. Eum, qui in Cæremoniali Episcoporum hisce

Verbis

Verbis præscribitur: Sanctissimum Sacramentum, Crux Thuriferarius, Episcopus vel Archiepiscopus thurificatur triplici ductu: Celebrans, Dignitates, & Canonici duplici, inferiores uno. Si adesset Legatus, vel alij Cardinales, ipsi ter, Episcopus & Celebrans bis, Dignitates & Canonici semel, ceteri sine mora. Si verò adsit Dominus loci Laicus, vel alius Princeps Maximus (aut Superior supremus in dignitate constitutus) ter, ut Episcopus, reliqui, ut supra dictum, incensantur. Ita Cæremoniale. Ex quo colligitur, si nullus Episcopus aut Princeps Maximus, aut his Superior adsit, Celebrantem ter, Chorum, Diaconum, & Subdiaconum bis, reliquos Clericos ac Populum uno ductu incensandum esse. Etsi verò Thuriferarius consueto more Populum incensans triplici ductu id faciat, uno scilicet in medio, altero ad dexteram, tertio ad sinistram Populi, hoc tamen non ideo facit, quasi Populum trina incensatione, atque adeò magis, quam alios præcedentes honorare velit, sed quòd eundem quasi in tres partes ob multitudinem dividat, & quamlibet earum uno ductu thurificet. Pro quorum omnium meliori intellectu & praxi notandum obiter est, ea, quæ hæcenus de numero ductuum diximus, de simplici ductu seu vibratione thuribuli intelligi debere, & non, ut multi hodie faciunt, binâ, eâque æquali vibratione in altum intelligenda esse; sic enim, qui ter incensari debet, sex ductibus utpote tribus duplicatis incensaretur. Potest tamen hæc consuetudo fortè tolerari, si prior vibratio non fiat in æqualem altitudinem cum altera, sed infra quasi per modum semicirculi peracta tanquam libratio ad posteriorem adhibeatur.

VI. Q. 6. Quis thurificationem peragere debeat? R. In Missa omnes thurificationes usque ad Subdiaconum inclusivè à Diacono, reliquas verò à Thuriferario peragendas esse, uti clarè in Missali §. 8. de Ritu Missæ. indicatur. In Vesperis autem Celebrans & Episcopus, si intersit, aut alius, quos supra triplici ductu incensandos esse diximus, à primo Assistente, reliqui verò ab aliquo Acolytha (quem Thuriferarium esse convenit) juxta cæremoniale Episcoporum civ. c. 20. p. 1. incensandi sunt. Si tamen in aliquibus locis consuetudo introducta sit, ut etiam in Vesperis primus Assistens Chorum incenset, poterit ea illo in loco retineri.

VII. Etsi

VII. Etsi verò hæc incensatio, si, quæ hæctenus dicta sunt, bene considerentur, nullam videatur difficultatem continere, quia tamen Tirones plerumque similes cæremonias facilius capiunt, si picto quodam vel sensibili schemate ipsorum phantasia juvetur, poterit illis hunc in finem sequens schema prodesse, utpote in quo ordo ductuum in incensatione faciendorum per numeros indicatur.

TITULUS IX.

DE INTROITU.

Ritus Communis.

I. **D**icitur semper Introitus, præterquam in Sabbato sancto.

II. Ad initium signum Crucis manu à fronte ad pectus producit Celebrans, & subinde junctis manibus Introitum prosequitur. In Missa tamen pro Defunctis non se, sed librum Cruce per manum in aëre formata signat.

III. *Gloria Patri*, ad quod caput versùs Crucem inclinatur, semper dicitur, exceptis Missis pro Defunctis (ubi *Requiem* illius loco dicitur) & à Dominica Passionis usque ad Pascha, si de Dominica aut Feria dicatur Missa. In Missis enim de Festis (& votivis de Passione & Cruce, sive extra, sive intra tempus Passionis lectis) non omittitur. Arnaud. tr. 1. p. 4. tit. 17. n. 4.

IV. Tempore Paschali ante Versum duplex Alleluja additur.

V. Post dictum Introitum ad medium accedit, & facta Cruci reverentiâ profundâ, novies *Kyrie & Christe eleison* alternatim cum Ministro dicit. Caveat tamen, ne non laudabilem quorundam morem secutus in ipso ad medium accessu hæc verba recitet, sed exspectet, donec in medio firmus constiterit, ipsique Cruci reverentiam fecerit.

Ritus Solemnis.

I. Ubi dixerit Introitum, non accedit ad medium, sed eodem loco apud librum consistens dicta *Kyrie eleison* alternatim cum Ministris dicit. Quod etiam tunc observandum